

**ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Анотація. У статті розглядаються особливості навчання іноземних мов при використанні інформаційно-комунікаційних технологій. Акцентується увага на умови та засоби формування комунікативної компетентності студентів-філологів у системі вищої освіти.

Ключові слова: комунікація, інтерактивні технології, мультимедійна грамотність, менеджмент, навчання он-лайн, комунікативна компетентність.

Аннотация. В статье рассматриваются особенности обучения иностранных языков с использованием информационно-коммуникационных технологий. Внимание акцентируется на условия и средства формирования коммуникативной компетентности студентов-филологов в системе высшего образования.

Ключевые слова: коммуникация, интерактивные технологии, мультимедийная грамотность, менеджмент, онлайнное обучение, коммуникативная компетентность.

Annotation. The article reveals the peculiarities of foreign language teaching combined with informational technologies. The accent is made upon the conditions and means of communicative competence forming acquired by students-philologists.

Key words: communication, interactive technologies, multimedia literacy, management, on-line studying, communicative competence.

Постановка проблеми. Завдяки потужному, швидкоплинному розвитку інформаційних технологій, помітне переміщення центру уваги в суспільному розподілі праці з сфери матеріального виробництва в сферу отримання, переробки, передачі, зберігання та використання інформації. Постійно зростає об'єм інформації, а отже зростає і вибір самої інформації, як такої. Індивідуалізований та інтерактивний підхід до навчання вимагає продуманості у формах та методах використання сучасних інформаційних технологій. Викладачі, науковці, методисти стикаються з проблемою вимог сучасного інформаційного суспільства до компетентного фахівця та недосконалістю методів та форм використання інноваційних технологій. А відтак, метою нашого виступу є прагнення привернути увагу викладачів до продуманого використання інформаційних технологій, що уможливить вдале і компетентне керівництво навчання іноземних мов, а отже сприятиме формуванню комунікативної компетентності студентів-філологів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволяє дійти висновку, що серед пріоритетів освітніх систем та послуг виділяють розвиток в особистості здібностей до самовираження, наголошуючи на важливість навиків розуміння інтерактивних повідомлень педагога та професійна компетентність педагога [1, с.111].

Проблема впровадження та застосування сучасних інформаційних технологій займає особливе місце в наукових працях, як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, серед яких Б.С.Гершунський, Р.С.Гуревич, Г.Дудені, М.І.Жалдак, І.А.Зязюн, О.Є.Коваленко, В.Г.Кремень, Г.В.Онкович, В.К.Сидоренко, Н.Т.Тверезовська, Дж.Хармер, А.О.Ярошенко та ін., які погоджуються, що «...опанування способів навчальної діяльності в комп'ютерному середовищі вимагає використання інших методів, ніж у традиційній освіті» [2, с.20-21].

Виклад основного матеріалу дослідження. Великий вплив інноваційних технологій на різні аспекти освіти засвідчує, що необхідно більш детально та точніше вивчати сучасні методи та прийоми навчання, їх результати. Цілі навчан-

ня іноземних мов залишаються попередніми, проте різко змінюється процес комунікації та менеджменту в системі вищої освіти.

Рівень розвитку інформаційних технологій відіграє велику і визначальну роль в становленні та розвитку інформаційного суспільства, в якому, як зазначає В.Г.Кремень, «виробником знань є наука; розповсюджувачем - освіта, а носієм - людина. Тому, якщо ми зосередимо зусилля суспільства і, передусім, освіти та науки на розвиток людини, на тому, аби створити всі передумови, щоб кожна особистість була здатною до самопізнання і до саморозвитку з тим, щоб у дорослому житті, у виробництві себе реалізувати, то будемо мати і динамічний економічний розвиток, і будемо мати щасливих людей» [3, с.6].

Процес інформатизації в Україні набув цілеспрямованого і загальнодержавного значення з прийняттям Закону України «Про концепцію Національної програми інформатизації» (1998р.), постанови КМУ від 22.03.1999 р. На 431, якою були затверджені завдання Національної програми інформатизації України, державним замовником яких було МОН України. На Всеукраїнському з'їзді працівників освіти України у 2001 р. була схвалена Національна доктрина розвитку освіти України, яка була затверджена Указом Президента України від 17.04 2002 р. № 347/2002 [4,с.360].

Система середньої та вищої освіти набуває помітних змін. Інформаційний розвиток суспільства, на який впливають економічні, політичні та демографічні зміни, набирає все більших обертів у формуванні мультимедійної грамотності особистості.

Мультимедійна грамотність - це не лише доповнення до алфавітної чи аудіовізуальної грамотності, швидше вона їх поєднує, одночасно доповнюючи її особистими характеристиками, які пов'язані, перш за все, з інтерактивністю інтерпретацією та асоціаціями. З одного боку, вона забезпечує конвергенцію мови та медіа, а з іншого - суттєво змінює контекст і умови прийому та сприймання. Мультимедійна грамотність - це процес, який є невід'ємною частиною соціальної інтеракції, за допомогою якої виражається особистість кожного [1 ,с.114].

Інтерактивні технології дозволяють значно індивідуалізувати процес навчання та викладання іноземних мов шляхом створення адаптуючих навчальних програм різних рівнів. Навчальні мультимедійні програми сприяють правильній структуризації змістового компоненту навчального матеріалу, самостійному вибору траєкторії проходження повного чи скороченого варіантів навчання. В контексті наведених міркувань доцільно припустити, що вдосконалення методики викладання іноземної мови з використанням інтерактивних технологій слід розглядати, з одного боку, як потребу у системі вищої освіти, з іншого - як необхідний компонент їх професійної підготовки з впровадженням інноваційно-інформаційних технологій при вивченні іноземної мови.

Умови, в яких опиняються викладачі, можуть різко відрізнятися і доступ, який отримують викладачі до комп'ютерного класу чи центру вивчення іноземної мови, одночасно впливатиме на якість та ефективність проведення занять з використанням комунікаційних технологій.

Використання мультимедійних засобів, інтерактивних систем не може не вплинути на психологічні процеси особистості, її особистого ставлення до інших, власну точку зору та позицію. ПК є могутнім допоміжним засобом для студентів, щоб краще зрозуміти особливості вивчення того чи іншого предмета, правильного усвідомлення життя та реальності. Сьогодні, серед науковців, побутує думка, що освітню інноваційну систему можна «рахувати» успішною, якщо студентам чи учням прищеплюються та навіюються новий тип мислення, розуміння реалій життя, а не лише вміння друкувати чи працювати на ПК.

В будь-якому разі, основну ланку в навчально-виховному процесі, і зокрема на уроці, займає звичайно ж викладач. Чи зміниться його роль в умовах використання інновацій? Чи залишиться він основною «фігурою» у викладанні? Як ми бачимо, його роль вже набагато в чому радикально змінилась. Його діяльність стала не лише ще більш важливою, але і складнішою в той же час. Змінюється зміст його роботи - вона набуває роль наставництва, яка вимагає не лише щоденного оновлення знань, але й широко методичну компетенцію. Звичайно, науковці та навчальні частини ВНЗ повинні бути готові до протистояння викладачів та їх незгоди, спричинену збільшенням витрат їхнього часу на підготовчу роботу та проведення продуктивних занять з студентами. Якщо колись на підготовку до звичного заняття викладачеві потрібно було приділити приблизно 2 години, то зараз ця цифра автоматично збільшується. Підготовка мультимедійного забезпечення, врахування часу та кількості необхідного матеріалу для вивчення, для самостійної та творчої роботи студента - все це вимагає великої кількості часу підготовки від викладача. Викладач повинен мати ґрунтовні знання з свого предмета, майстерно володіти методикою викладання цього предмета, використовувати інтердисциплінарні та міжпредметні зв'язки.

Визначальне місце в сучасній освіті займає дистанційне та он-лайнове навчання. Роль студента та викладача при такій формі навчання радикально змінюється. Замість передачі готової інформації від викладача до студента, з'являється нова форма навчання: коли студент самостійно визначає основні цілі та завдання навчання. Як зазначає П.Реннер, «адекватний педагог в такій ситуації виконує роль консультанта та організатора необхідних ресурсів. Проблеми виникають тоді, коли вибраний стиль викладання не відповідає рівню готовності студентів» [8, p.123].

Студенти чи учні, які неохоче приймають участь під час навчальних занять з іноземної мови, проявляють ініціативу та бажання приймати участь в он-лайн-вих курсах, дискусіях. Це сприяє активному використанню мови в автентичних ситуаціях, що й передбачається комунікативним підходом на навчання іноземних мов. Помітно підвищується мотивація студентів, адже їм запропоновано спілкуватися з ровесниками та однолітками. Спілкуючись в режимі он-лайн, мова, при цьому, вивчається в автентичному середовищі.

В режимі комп'ютерно-опосередкованої комунікації студенти не тільки пишуть на іноземній мові, але і більше читають. їм приходится читати повідомлення своїх партнерів по чатах та форумах, щоб бути на рівні з друзями у дискусіях. Експериментально доведено, що завдяки досить швидкому темпу дискусій, студенти навчаються шукати основну думку в повідомленні і не фокусуватися на окремих словах [7, p.128].

Очевидно, вдосконалення комп'ютерної грамотності, використання його можливостей, зокрема мультимедійних засобів і технологій, є важливою умовою для збільшення загальної культури викладача з будь-якої дисципліни.

Вдале та розумне поєднання освітніх засобів означає появу нових і нових граней цього питання. Лише декілька років тому, вчені наголошували на «широкому та повсюдному» вживанні ПК в освіті. Сьогодні ж, говорячи про використання мультимедійної продукції та її засобів, вчені, методисти, викладачі почали використовувати ПК, дотримуючись принципів «послідовно, добре продумано, обережно та майстерно».

Традиційне заняття не дозволяє забезпечити індивідуальний підхід до кожного студента, скоріше, має місце монолог викладача. Комп'ютер, на відміну від інших засобів навчання (книга, магнітофонний запис, телевізор, і т.п.), володіє здатністю реагувати на те, що відбувається. Характер його реакції визначається поведінкою тих, хто з ним працює. Оскільки відповіді ПК визначаються намірами

і бажаннями того, хто з ним працює, то між комп'ютером і людиною виникає «обмін інформацією». Більш того, працюючи з комп'ютером, студент отримує відчуття, що він сам «керує» своєю навчальною діяльністю.

У наш час використання сучасних мультимедійних технологій для організації процесу освіти - це актуальна проблема створення якісних навчальних систем з використанням найновіших технологій. Розробляючи кожну освітню систему, важливо правильно організувати інтерфейс і вибрати адекватні мультимедійні технології для представлення інформації, оскільки сприйняття нової інформації великою мірою залежить від способу її представлення.

Використання інноваційних технологій та програм в навчально-виховному процесі вимагає індивідуалізації та персоналізації навчання. Це сприятиме розвитку мовленнєвих здібностей студентів, які є менш успішними, які «відстають» у процесі навчання. Персоналізований підхід сприятиме актуалізації пізнавальної діяльності, інтелектуальних сил більш здібних учасників навчального процесу, заохотить їх до вивчення іноземної мови, творчої, пошукової роботи.

Література:

1. Бакулев Т.П. *Новые медиа: теория и практика*. - М.: КЛМ, 2008. - 137 с.
2. Зязюн І.А. Особливості педагогічної дії в комп'ютерному середовищі / І.А. Зязюн // *Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи*. Збірник наукових праць. - Львів: ЛДУ БЖД 2006. - С. 20-21.
3. Кремень В. Г. *Інформаційно-телекомунікаційні технології в освіті й формування інформаційного суспільства* / В.Г. Кремень // *Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи*. Збірник наукових праць. - Львів: ЛДУ БЖД. 2006. - С. 6-7.
4. Кремень В.Г.. *Енциклопедія освіти / акад. пед. наук України: головний ред.. В.Г. Кремень*. - К.: Юрінком Інтер, 2008. - С. 360.
5. Gavin Dudeney, Nicky Hockly. *How to teach English with technology*. - Pearson Education Limited. - 2007. - 192 p.
6. Jeremy Harmer. *How to teach English*. New edition. - Pearson Education Limited. - 2007. - 288 p.
7. Kern R. *Restructuring classroom interaction with networked computers: Effects on quantity and quality of language production*. *Modern language Journal*, 1995. 79 (4). Pp. 457-476.
8. Renner P. *The art of teaching adults: How to become an exceptional instructor and facilitator*. Vancouver. Training Associations, 1993.

УДК 378.147

Г.В.ТОВКАНЕЦЬ

ДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Анотація. В статті розглядаються дидактичні аспекти, які впливають на розвиток вищої економічної освіти на сучасному етапі. Окреслено підходи до застосування сучасних методів навчання у вищій школі, змістового наповнення, організації стажування та партнерських відносин, забезпечення гуманітарних основ економічної освіти.

Ключові слова: інтернаціоналізація навчальних планів, методи навчання, професійне удосконалення викладача вищої школи, економічна освіта.

Аннотация. В статье рассматриваются дидактические аспекты, влияющие на развитие высшего экономического образования на современном этапе. Очерчены подходы к применению современных методов обучения в высшей школе, содержательного наполнения, организации стажировки и партнерских отношений, обеспечения гуманитарных основ экономического образования.